

Konkretizované postupy a doporučení pro pedagogické pracovníky škol, školních poradenských pracovišť a školských poradenských zařízení

Doporučení pro podporu vybraných skupin dětí, žáků a studentů ohrožených školním neúspěchem

Dokument obsahuje vodítka pro včasnou identifikaci a účinnou podporu dětí, žáků a studentů s potřebou podpory z důvodu:

- A) odlišného sociokulturního prostředí a/nebo jiných životních podmínek,
- B) hraničních rozumových schopností,
- C) mírné poruchy vývoje intelektu (lehkého mentálního postižení).

Doporučení je určeno odborným pracovníkům školských poradenských zařízení, školních poradenských pracovišť a pedagogickým pracovníkům škol. Je koncipováno formou rozcestníku na podpůrné materiály, které lze využít v péči o tuto skupinu dětí, žáků a studentů. Doplnuje konkrétními a praktickými materiály, případně příklady inspirativní praxe, metodické doporučení MŠMT k diagnostice rozumových schopností.

Obsah:

1	Identifikace dětí/žáků ohrožených školním neúspěchem a jejich potřeb	3
1.1	Odlišné kulturní prostředí a/nebo jiné životní podmínky	3
1.2	Osvojení vyučovacího jazyka.....	3
1.3	Ohrožení dítěte	3
2	Identifikace a podpora mateřské školy	4
2.1	Pedagogická diagnostika aktuální úrovně rozvoje dítěte dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a jeho školní připravenosti	4
2.2	Podpůrná opatření v MŠ	5
2.2.1	Odlišné kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky.....	5
	Socioemoční učení.....	6
2.2.2	Ohrožení a trauma.....	7
2.2.3	Odlišný mateřský jazyk	8
3	Identifikace a podpora v základní škole	8
3.1	Pedagogická diagnostika na začátku školní docházky.....	8
3.2	Plánování a vyhodnocování podpory	9
3.2.1	Zpracování a vyhodnocení plánu pedagogické podpory.....	9
3.2.2	Zpracování plánu podpory dle Metodiky pro mapování ohrožení a potřeb dítěte	10
3.3	Podpůrná opatření v ZŠ.....	10
3.3.1	Celoškolní opatření podporující vzdělávací úspěch vybraných skupin žáků	10
	Socioemoční učení.....	11
	Strategie předcházení školní neúspěšnosti	12
3.3.2	Odlišné kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky.....	16
3.3.3	Ohrožení a trauma.....	16
3.3.4	Odlišný mateřský jazyk	17
3.3.5	Mírná porucha vývoje intelektu	17
4	Spolupráce se ŠPZ a dalšími aktéry podpory dětí a rodin	17
4.1	Spolupráce se ŠPZ	17
4.2	Spolupráce s aktéry ochrany dětí.....	18

1 Identifikace dětí/žáků ohrožených školním neúspěchem a jejich potřeb

Klíčovým krokem pro zahájení účinné podpory dítěte/žáka ohroženého školním neúspěchem je jeho včasná identifikace a zmapování jeho potřeb. Níže jsou uvedeny odkazy na metodiky a nástroje, které v tom mohou pomoci.

1.1 Odlišné kulturní prostředí a/nebo jiné životní podmínky

V souvislosti s identifikací odlišného kulturního prostředí a/nebo jiných životních podmínek dítěte/žáka doporučujeme využít [Metodiku k identifikaci dětí a žáků se sociálním znevýhodněním](#).

Metodika obsahuje posuzovací schémata pro MŠ, ZŠ a SŠ s indikátory spojenými s odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami (zahrnují např. přiměřenost podpory rozvoje v domácím prostředí, osvojení vyučovacího jazyka, spolupráci zákonných zástupců se školou nebo náročné chování v důsledku nezdravotních příčin). Součástí metodiky je i jednoduchý formulář k záznamu výsledků posuzování pro školská poradenská zařízení.

1.2 Osvojení vyučovacího jazyka

Ke zjištění úrovně osvojení vyučovacího jazyka, tzv. jazykové diagnostice lze využít nástroje uvedené zde: [Jazyková diagnostika | Inkluzivní škola](#).

Nástroje jsou rozdělené podle stupně vzdělávání (MŠ, ZŠ a SŠ) a slouží ke stanovení míry jazykové podpory ve výuce.

1.3 Ohrožení dítěte

K základní identifikaci ohrožení dětí a volbě vhodného postupu včetně plnění oznamovací povinnosti podle zákona 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění a zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, v platném znění je určena [Karta KID k identifikaci špatného zacházení s dětmi](#).

Karta popisuje signály ohrožení dítěte, které můžeme pozorovat na těle dítěte, v jeho chování nebo v chování pečujících osob a také kroky, které je třeba k podpoře dítěte v souladu s právní úpravou podniknout.

Detailnější informace o postupech při akutním a chronickém ohrožení dětí včetně ilustrativních případů a doporučení pro komunikaci s dítětem jsou popsány v *Metodice včasné identifikace a podpory ohroženého dítěte*. Metodika spolu s Kartou KID pro školy v základní i lokalizovaných verzích jsou dostupné zde: [Karta KID pro školy – Society for all](#).

K rozvoji kompetencí v identifikaci a podpoře ohrožených dětí lze také využít e-learning [Karta KID](#).

K podrobnějšímu rozlišení pozorovaných projevů dítěte nebo jeho zákonných zástupců a rozhodnutí o tom, zda je do řešení situace dítěte již třeba zapojit orgán sociálně-právní ochrany dětí, slouží *Metodika pro mapování ohrožení a potřeb dítěte*. Poskytuje také vodítka pro zjišťování potřeb dítěte a je k dispozici zde: [Karta KID pro školy - Society for all](#).

Karta KID i s ní související metodiky popisují postupy platné pro všechny stupně vzdělávání (MŠ, ZŠ, SŠ).

2 Identifikace a podpora mateřské školy

2.1 Pedagogická diagnostika aktuální úrovně rozvoje dítěte dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a jeho školní připravenosti

Průběžná realizace pedagogické diagnostiky je nedílnou součástí pedagogické práce v mateřské škole. Osvědčuje se vyhodnocovat pokrok dítěte pravidelně (nejméně jednou za pololetí), aby bylo včas zjištěno, zda dítě potřebuje k rozvoji v jedné nebo více oblastí dodatečnou podporu.

K záznamu pokroku dítěte v rozvoji oblasti sociální, kognitivní, emocionální, motorické a smyslové doporučujeme využít např. on-line screeningový nástroj dostupný na portálu [WELCOME IDEA](#).

Nástroj obsahuje popis očekávané úrovně rozvoje v jednotlivých oblastech dle věku a generuje záznamový arch, který lze využít v portfoliu dítěte, při komunikaci s jeho zákonnými zástupci nebo jako výstup z pedagogické diagnostiky pro školská poradenská zařízení.

Pro pedagogickou diagnostiku a identifikaci oblastí, v jejichž rozvoji dítě potřebuje individualizovanou podporu, jsou vhodné také například následující publikace:

- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Online. Albatros Media a. s., 2021. ISBN 978-80-266-0658-1.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. 2. díl. Moderní metodika pro učitele a rodiče. Předškoláci. V Brně: Edika, 2022. ISBN 978-80-266-1804-1.
- Nástroj pro pedagogickou diagnostiku *iSophi* (sady pro věkové skupiny 3–4 roky, 4–5 let a 5–7 let, k zakoupení na portálu <https://e-shop.isophi.cz>)

Pro pedagogickou diagnostiku v posledním roce předškolního vzdělávání v souvislosti s hodnocením školní připravenosti dítěte lze využít například následující publikace a nástroje:

- SINDELAR, Brigitte. *Předcházíme poruchám učení: soubor cvičení pro děti v předškolním roce a v první třídě*. Vydání šesté. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1082-5.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. 2. vydání. Moderní metodika pro rodiče a učitele. Předškoláci. Metodika. Brno: Edika, 2015. ISBN 978-80-266-0793-9.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika školní připravenosti: varianta pro pedagogy škol a školní poradenská pracoviště*. Pedagogicko-psychologická poradna Brno, 2017. (standardizovaný diagnostický nástroj lze pořídit po proškolení)
- Nástroj pro pedagogickou diagnostiku *iSophi* (sada pro věkovou skupinu 5–7 let, k zakoupení na portálu <https://e-shop.isophi.cz>)

Důležité

Pravidelnou pedagogickou diagnostiku zaměřenou na mapování všestranného rozvoje dítěte doporučujeme zahájit od jeho nástupu do předškolního vzdělávání. Díky tomu bude včas zjištěna případná potřeba dodatečné podpory nebo diagnostiky ve školském poradenském zařízení a zahájena podpora dítěte v souladu s jeho potřebami.

U dětí, které do mateřské školy nastupují až v povinném posledním roce předškolního vzdělávání, doporučujeme pedagogickou diagnostiku provést na začátku docházky a v případě potřeby nastavit plán podpory odpovídající zjištěným potřebám dítěte (např. posílení aktivit zaměřených na rozvoj oblasti nebo oblastí, ve kterých byla zjištěna nižší úroveň rozvoje, než je očekávání pro daný věk).

Pedagogická diagnostika slouží k co nejlepšímu zacílení podpory rozvoje dítěte.

2.2 Podpůrná opatření v MŠ

Základním opatřením v MŠ je již samotná kvalitní pedagogická diagnostika. Vhodné je dlouhodobé pozorování dítěte se zapisováním získaných poznatků ze spontánní i řízené činnosti, ale i rutinních činností spojených s hygienou, stravováním aj. Důležité je se zaměřit i na zhodnocení socioemočního rozvoje. Možné je také pořízení videozáznamu s jeho následným rozbohem. K diagnostice lze využít také výše uvedené diagnostické nástroje.

Na základě zjištěných skutečností doporučujeme s dítětem pracovat individuálně na rozvoji jeho oslabených dovedností. Ve stimulačním a bezpečném prostředí umožnit dítěti volit si z úkolů odlišné kognitivní náročnosti tak, aby dosáhlo úspěchu a bylo motivované pokračovat v práci. Při zjištění oslabení v socioemočních dovednostech je vhodné k podpoře jejich rozvoje využívat různorodé situace sociální interakce s jinými dětmi (při spontánní hře, řízené činnosti, stravování, pobytu venku aj.) a také modelování očekávaného chování a řešení sociálních situací (např. dělení se o hračku, spolupráce při hře, řešení neshody s jiným dítětem aj.).

V maximální možné míře je třeba podporovat vrstevnické učení a společnou reflexi s dětmi.

2.2.1 Odlišné kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky

U dětí s odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami je třeba podpořit co nejdříve pravidelnou docházku do některé z forem organizovaného předškolního vzdělávání nebo péče. Pravidelnou docházku je vhodné podpořit např. také zajištěním financování stravování v mateřské škole prostřednictvím projektu organizace Women for women ve spolupráci s MŠMT – [SOS do školky | WOMEN FOR WOMEN](#) – a podporou osvěty o přínosech předškolního vzdělávání např. ve spolupráci se sociálně aktivizační službou pro rodiny s dětmi.

U dětí, které nemají dostatečnou podporu všestranného rozvoje v rodinném prostředí, je vhodné v předškolním zařízení (mateřské škole, předškolním klubu, dětské skupině) cíleně podporovat rozvoj funkcí a dovedností, které jsou důležité pro rozvoj potenciálu dítěte a dosažení školního úspěchu. V rámci podpory rozvoje je třeba se zaměřit nejen na kognitivní oblast, ale i na oblasti sociální a emoční.

Rozvoj níže uvedených funkcí a dovedností je vhodné intenzivně podporovat i u dětí s celkovým vývojovým opožděním a mírnou poruchou vývoje intelektu.

Doporučení, co a jakým způsobem u dětí v předškolním věku rozvíjet, naleznete v Katalogu podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění – [Katalog podpůrných](#)

opatření. V jednotlivých kartách podpůrných opatření jsou vždy uvedeny odkazy na další inspirační zdroje, které lze v podpoře dětí využít.

Konkrétně se jedná o následující opatření:

- [Rozvoj dílčích funkcí – Katalog podpůrných opatření](#)
- [Podpora rozvoje myšlenkových operací – Katalog podpůrných opatření](#)
Pro podporu rozvoje myšlenkových operací v předškolním věku lze využít také metodiku Grunnlaget: [Publikace - Člověk v tísní](#).
- [Trénink paměti - Katalog podpůrných opatření](#)
- [Rozvoj exekutivních funkcí - Katalog podpůrných opatření](#)
- [Nácvik sebeobslužných dovedností - Katalog podpůrných opatření](#)

Metodika pro aplikaci podpůrných opatření v předškolním vzdělávání je dostupná v tištěné podobě – MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika. *Katalog podpůrných opatření: metodika aplikace podpůrných opatření v předškolním vzdělávání*. 2. vydání, 1. vydání ve Wolters Kluwer ČR. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-629-7.

Socioemoční učení

U dětí s odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami je také vhodná cílená podpora socioemočního učení. OECD (2015) definuje socioemoční učení jako proces, jehož prostřednictvím si děti/žáci budují a učí se uplatňovat znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty potřebné k tomu, aby dokázali:

- h) porozumět emocím a zvládat je,
- h) stanovit si pozitivní cíle a dosáhnout jich,
- h) cítit a vyjadřovat empatii,
- h) navazovat a udržet pozitivní vztahy,
- h) přijímat zodpovědná rozhodnutí,
- h) rozvíjet odolnost a schopnost zvládat změny,
- h) vytvářet pozitivní genderové normy,
- h) přispívat k sociální soudržnosti.

Inspiraci, jak podporovat socioemoční učení žáků základních škol, naleznete např. tady:

- [Podpora rozvoje emocí - Katalog podpůrných opatření](#)
- [Nácvik sociálního chování - Katalog podpůrných opatření](#)
- Program [Zipyho kamarádi - Duševní zdraví dětí](#)
- Metodika [Dobrý začátek | Schola Empirica](#)
- Metodika [Poznáváme sebe a druhé Metodika pro MŠ: Poznáváme sebe a druhé - Society for all](#)

Plakáty k podpoře socioemočního učení v MŠ:

- [Když se cítím smutně, můžu.. - Society for all](#)
- [Plakát Jak se cítíš? - Society for all](#)
- [Semafor - Society for all](#)
- [Emoce - Society for all](#)

Podpůrná opatření uplatnitelná v předškolním vzdělávání dětí s celkovým vývojovým opožděním a mírnou poruchou vývoje intelektu naleznete mj. v publikaci MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika. *Katalog podpůrných opatření: metodika aplikace podpůrných opatření v předškolním vzdělávání*. 2. vydání, 1. vydání ve Wolters Kluwer ČR. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-629-7.

2.2.2 Ohrožení a trauma

Základem podpory dětí, u kterých se v důsledku jednorázové negativní zkušenosti (např. autonehoda, svědectví násilí, bolestivý lékařský zákrok spojený s odloučením rodičů, povodeň apod.) nebo dlouhodobého vystavení traumatickému stresu (týrání, zneužívání, zanedbávání, svědectví domácího násilí apod.) rozvinulo trauma, je jejich včasná identifikace.

Vystavení traumatickému stresu způsobuje zcitlivění stresové reakce – jinými slovy i drobný stresor, např. neočekávaná změna zaběhlé rutiny nebo přechod mezi činnostmi, u dítěte způsobí silnou stresovou reakci.

Projevy traumatu mají často podobu náročného chování. U dětí pozorujeme sníženou schopnost koncentrace pozornosti na řízenou činnost, zvýšenou ostražitost, častou podrážděnost, impulsivitu, neposednost, výbušnost a agresivitu nebo naopak stažení se do sebe a pasivitu.

Video představující důsledky traumatu je k dispozici zde: [Traumatizovaný mozek – Society for all](#).

E-learning zaměřený na seznámení se základy trauma respektujícího přístupu je k dispozici zde: [Jak podporovat traumatizované děti a mladé lidi – Society for all](#).

Ve vzdělávání traumatizovaným dětem velmi pomůže **zajištění předvídatelnosti** – pomoci mohou vizuální pomůcky představující jednotlivé části dne a činnosti v nich (vizualizace denního režimu), důležité jsou také příprava na změny nebo neobvyklé aktivity (předem informovat o tom, co a jak se bude dít) a přechodové rituály mezi jednotlivými činnostmi.

Traumatizovaným dětem je rovněž vhodné dávat **možnost řízené volby** (ze dvou až tří možností) všude tam, kde je to možné a účelné. Možnost kontroly nad situací stresovou reakci dítěte snižuje.

U traumatizovaných dětí také pozorujeme sníženou schopnost seberegulace (schopnost regulovat vlastní chování a emoce), kterou je proto důležité s dětmi procvičovat. Pro rozvoj seberegulace a dalších důležitých socioemočních dovedností lze dobře využít metodiky socioemočního učení.

Aktivity ke snižování stresu využitelné v MŠ jsou k dispozici např. zde: [Karty \(Ú\)klid v hlavě pro MŠ - Society for all](#).

2.2.3 Odlišný mateřský jazyk

Komplexní metodickou podporu pro vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem v předškolním věku naleznete zde: [Téma - Inkluzivní škola](#). Doporučujeme seznámit se zejména s relevantním obsahem v sekci Materiály.

Pro vyhledání kontaktů na odborníky zaměřené na vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem ve vašem regionu doporučujeme použít Mapu krajské podpory OMJ dostupnou zde: [Odlišný mateřský jazyk | Zapojmevšechny.cz](#).

Informace pro rodiče dětí o vzdělávacím systému ČR s praktickými informacemi k různým aspektům vzdělávání v MŠ nabízí v různých jazykových mutacích webový portál [Home CZ - Do školy společně](#).

3 Identifikace a podpora v základní škole

3.1 Pedagogická diagnostika na začátku školní docházky

V případě, že nejsou k dispozici výstupy z pedagogické diagnostiky dítěte z předškolního vzdělávání, doporučujeme provést pedagogickou diagnostiku zaměřenou na školní připravenost žáků 1. ročníků v průběhu září a října. Účelem této diagnostiky je zmapování aktuální úrovně rozvoje dítěte v oblastech významných pro jeho školní úspěšnost. **Cílem je co nejdříve nastavit podporu rozvoje odpovídající zjištěným potřebám dítěte (např. posílení aktivit zaměřených na rozvoj oblasti nebo oblastí, ve kterých byla zjištěna nižší úroveň rozvoje, než je očekávání pro daný věk).**

Individualizovaná podpora stanovená na základě zmapování potřeb žáků pomáhá předcházet rozvoji školního neúspěchu i projevům náročného chování žáků spojeného s kladením neadekvátních nároků a pocity nedostatečnosti a selhání.

Příklad z praxe

Školní speciální pedagožka v městské základní škole pravidelně na začátku školního roku provádí diagnostiku školní připravenosti žáků v prvních ročnících. Na základě jejích výsledků pro jednotlivé žáky následně zpracuje plány pedagogické podpory, na jejichž obsahu se domlouvá s třídními učiteli. Ti tak získávají důležité informace o tom, co mohou od žáků aktuálně očekávat a co konkrétně dělat pro to, aby podpořili jejich rozvoj v konkrétních oblastech a adaptaci na školní docházku. Tento přístup si velmi chválí jak učitelé, tak rodiče žáků, kterým speciální pedagožka také poskytuje konkrétní doporučení, jak podpořit školní úspěšnost svých dětí. Tento přístup zároveň umožňuje včas identifikovat děti, jejichž vzdělávací potřeby je třeba důkladněji zmapovat ve školském poradenském zařízení.

Pro pedagogickou diagnostiku v souvislosti s hodnocením školní připravenosti dítěte lze využít například následující publikace a nástroje:

- SINDELAR, Brigitte. *Předcházíme poruchám učení: soubor cvičení pro děti v předškolním roce a v první třídě*. Vydání šesté. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1082-5.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. 2. vydání. Moderní metodika pro rodiče a učitele. Předškoláci. Metodika. Brno: Edika, 2015. ISBN 978-80-266-0793-9.

- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika školní připravenosti: varianta pro pedagogy škol a školní poradenská pracoviště*. Pedagogicko-psychologická poradna Brno, 2017. (standardizovaný diagnostický nástroj lze pořídit po proškolení)
- Nástroj pro pedagogickou diagnostiku *iSophi Z* (k zakoupení na portálu <https://e-shop.isophi.cz>)

3.2 Plánování a vyhodnocování podpory

Pro skutečně efektivní podporu dětí/žáků je klíčové její dobré naplánování a vyhodnocování účinnosti. Plánování podpory by mělo být zahájeno bezprostředně po zjištění obtíží dítěte/žáka. Podpůrná opatření 1. stupně zahrnují širokou škálu možností, jak reagovat na počínající, mírné nebo dočasné obtíže dítěte/žáka. Zachycení mírného problému v jeho počátku může předejít rozvoji komplexních obtíží, jejichž řešení bude vyžadovat mnohem více úsilí i zapojených osob.

3.2.1 Zpracování a vyhodnocení plánu pedagogické podpory

Pro skutečně efektivní poskytování podpůrných opatření 1. stupně se vždy osvědčuje zpracovat plán pedagogické podpory. Ten má podle ust. § 10 odst. 2 vyhlášky č. 27/2016 Sb. obsahovat **popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu**.

Přehledný postup zpracování plánu pedagogické podpory s popisem kroků, které předcházejí jeho zpracování, naleznete zde: [Seznámení s plánem pedagogické podpory \(PLPP\) – 2. část | Zapojmevšechny.cz](#).

Ke zpracování plánu lze využít formulář, který je v interaktivní podobě s ukázkami informací pro vyplnění jednotlivých částí plánů k dispozici zde: [Vyhledávání | Zapojmevšechny.cz](#).

Škola si může vytvořit i zjednodušený plán, který bude obsahovat všechny povinné náležitosti. Příklad takového plánu s ukázkou vyplnění naleznete zde: [Plán pedagogické podpory.docx, MŠMT ČR](#). Výhodou tohoto formuláře plánu je, že logicky propojuje definované obtíže, cíle podpory, realizovaná opatření a způsoby vyhodnocení.

Doporučení k definování cílů plánů pedagogické podpory

Cíle by měly být definovány velmi konkrétně a srozumitelně. Ideálně tak, aby si každý, kdo se s cílem seznámí, představil to samé. Např. pokud řešíme osamělost žáka a jeho sníženou schopnost navazovat vztahy se spolužáky, cíl na stanovené období může znít: „Petr tráví polovinu přestávek alespoň s jedním žákem.“ Takovému cíli rozumí učitelé i asistenti pedagoga a snadno mohou vyhodnotit jeho naplňování na základě pozorování.

Cíle by také měly být ve stanoveném období dosažitelné. Proto je důležité zaznamenat výchozí stav. Jeho zaznamenání je užitečné i pro průběžné vyhodnocení, zda se daří situaci postupně zlepšovat. Např. pokud řešíme chování žáka, které často vyruší celou třídu a učitel na něj musí reagovat, je užitečné tyto incidenty spočítat. Když zjistíme, že od pondělí do středy je jich dohromady 56, cíle „Tomáš se neprojevuje náročným chováním, kvůli kterému je třeba přerušit výuku“ nepůjde nejspíš po měsíci intervencí dosáhnout. Můžeme ale zaznamenat pozitivní trend např. snížení o třetinu, což nás informuje o tom, že realizovaná podpora jde dobrým směrem.

Pozn.: Legislativa uvádí, že je třeba vyhodnotit funkčnost podpory po třech měsících, vhodnější je ale stanovit si cíl na kratší období, aby byla možnost poskytovaná opatření ještě upravit nebo změnit.

Zpracování plánu pedagogické podpory je praktické i pro školu, protože stejně musí účinnost podpůrných opatření 1. stupně poskytovaných dítěti/žákovi vyhodnocovat.

I pro vyhodnocování poskytované podpory platí, že by mělo být pro pedagogy snadné. Cíle ideálně definujeme tak, aby dosažení cíle bylo možné ověřit pozorováním žáka. Případně jde také měřit četnost jevů na začátku a na konci stanoveného období (viz ilustrativní příklad v doporučení výše) nebo realizovat pre-test a post-test, jejichž výsledky porovnáme – to se osvědčuje např. při doučování nebo podpoře rozvoje oslabených funkcí v rámci pedagogické intervence, kdy potřebujeme sledovat míru žákova posunu.

3.2.2 Zpracování plánu podpory dle Metodiky pro mapování ohrožení a potřeb dítěte

Metodika pro mapování ohrožení a potřeb dítěte poskytuje školním poradenským pracovníkům bližší vodítka k identifikaci míry ohrožení dítěte a volbě dalšího postupu. Pomáhá rozhodnout, zda je ještě vhodné zajistit podporu dítěte/žáka školou (ve spolupráci s dalšími aktéry podpory dětí a rodin), nebo je již třeba situaci dítěte řešit oznámením orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Informace k posouzení potřeb dítěte/žáka lze zjišťovat pozorováním, rozhovorem nebo seznámením se školní dokumentací. Metodika dělí ukazatele u dítěte/žáka na dílčí oblasti – např. fyzické potřeby, emocionální potřeby, chování, vztah s rodiči/pečovateli, vztahy se sourozenci, vztahy s vrstevníky, školní prospěch. Další ukazatele směřují k rodičům (pečujícím osobám) – např. péče o prospívání dítěte, kvalita vztahu s dítětem, péče o vzdělávání dítěte apod. U každého ukazatele je popsán očekávaný stav, stav vyžadující podporu a stav vyžadující zapojení orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Metodika je ke stažení zde: [Karta KID pro školy - Society for all](#).

Formulář plánu podpory ohroženého dítěte ve škole (na str. 25 metodiky) pomáhá školním poradenským pracovníkům stanovit opatření realizovaná školou a opatření, která budou realizována dalšími aktéry podpory (např. sociálními službami, zdravotními službami, poradenskými zařízeními apod.). Je užitečnou pomůckou např. pro výchovné komise nebo případová setkání, kde se k řešení situace dítěte/žáka schází více aktérů a je třeba společně naplánovat podporu dítěte.

Další inspiraci pro vedení tzv. interaktivních případových setkání za účasti dítěte/žáka, které může škola svolat namísto výchovné komise, naleznete zde: [Společné setkání s dítětem – interaktivní případové konference | amalthea.cz](#).

3.3 Podpůrná opatření v ZŠ

3.3.1 Celoškolní opatření podporující vzdělávací úspěch vybraných skupin žáků

Výzkumy i zjištění České školní inspekce potvrzují, že pro dosahování školního úspěchu jsou klíčové vztahy mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem. Bezpečné a přijímající prostředí je základem pro efektivní učení všech dětí/žáků, zejména pak těch, kteří pocházejí ze vztahově složitého rodinného prostředí. Systematická podpora wellbeingu všech aktérů vzdělávání (žáků i pracovníků škol) je úsilím, které se ve vztahu k podpoře duševního zdraví, vzdělávacím výsledkům a sounáležitosti se školou ze strany žáků, ale i duševního zdraví a kvalitě práce pedagogů, jednoznačně vyplácí. Informace o možnostech podpory wellbeingu ve školním prostředí naleznete např. v materiálu popisujícím ukazatele dobré praxe školy v podpoře wellbeingu a příklady opatření, kterými lze naplnění jednotlivých ukazatelů dosáhnout – [Oblasti podpory wellbeingu – Partnerství 2030](#).

Systémový přístup k podpoře wellbeingu v ZŠ představuje následující schéma:

Partnerství pro vzdělávání 2030+, 2023

Pro efektivnější dosažení vzdělávacího úspěchu je velmi důležité u žáků systematicky podporovat socioemoční učení, které je klíčové pro jejich osobnostní rozvoj a péči o wellbeing (vlastní i druhých). Revidovaný RVP ZV přináší do vzdělávacího obsahu klíčovou kompetenci osobnostní a sociální, kde je obsahem mimo jiné i vlastní wellbeing a resilience. A dále průřezové téma Péče o sebe a druhé, které nese myšlenku podpořit aplikaci získaných znalostí, dovedností a postojů v oblasti seberozvoje a aktivní péče o sebe a druhé ve všech oblastech wellbeingu – fyzické, kognitivní, emoční, sociální a duchovní.

Socioemoční učení

OECD (2015) definuje socioemoční učení jako proces, jehož prostřednictvím si děti/žáci budují a učí se uplatňovat znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty potřebné k tomu, aby dokázali:

- h) porozumět emocím a zvládat je,
- h) stanovit si pozitivní cíle a dosáhnout jich,
- h) cítit a vyjadřovat empatii,
- h) navazovat a udržet pozitivní vztahy,
- h) přijímat zodpovědná rozhodnutí,
- h) rozvíjet odolnost a schopnost zvládat změny,
- h) vytvářet pozitivní genderové normy,
- h) přispívat k sociální soudržnosti.

Inspiraci, jak podporovat socioemoční učení žáků základních škol naleznete např.:

- v souboru metodik RRRR – [RRRR - Society for all](#),
- v metodickém souboru Skillsbuilder – [Skills Builder – Vzdělávací plán pro rozvoj měkkých dovedností](#),
- v souboru metodik – [Výukové materiály | SEE Learning](#),

- v metodikách k osobnostní a sociální výchově (OSV) – [Metodiky - Projekt Odyssea, z. s.](#),
- v metodice Tygří svět - [Tygří svět® | Inovativní metoda komunikace pro děti | Česká metoda komunikace s dětmi.](#)

Aktivity z metodik lze využívat v rámci výuky, v třídnických hodinách nebo v hodinách pedagogické intervence.

Pedagogická intervence je prostorem pro včasnou podporu žáka ohroženého školním neúspěchem nebo vyčleněním z kolektivu žáků. Metodický pokyn k její realizaci je k dispozici zde: [Metodický pokyn k pedagogické intervenci - edu.gov.cz.](#)

Příklad dobré praxe

Po přestupu na druhý stupeň u Petra došlo k výraznému zhoršení výsledků v českém jazyce, matematice a angličtině. U žáka se z důvodu často zažívaného neúspěchu začalo rozvíjet náročné chování – začal odmítat plnit zadanou činnost, častěji se u něj začaly objevovat výbuchy vzteku, slovně napadal spolužáky, kterým se ve školní práci dařilo.

Třídní učitelka doporučila žákovi pedagogickou intervenci, kde se paní učitelka po konzultaci s vyučujícími jednotlivých předmětů zaměřila nejen na fixaci již probraného učiva, ale i na tzv. předučování – přípravu na novou látku. S vyučujícími se také domluvila na tom, že budou žákovi častěji dávat šanci uspět tím, že bude dostávat úlohy k fixaci látky, kterou již ovládá. Žákova sebedůvěra ve vztahu ke školní práci se brzy zvýšila. Již se tolik neobával selhání, a to se pozitivně projevilo i v jeho chování.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Systémový přístup k prevenci školního neúspěchu škole pomůže nastavit kvalitně zpracovaná Strategie předcházení školní neúspěšnosti.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z **vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních**, ve znění pozdějších předpisů a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti. Jedná se o povinný dokument školy, který by měl být vypracován na základě podrobné SWOT analýzy.

Možné příčiny školní neúspěšnosti

1) na straně dítěte

- snížená úroveň rozumových schopností
- psychický stav – emoční labilita, nízká sebedůvěra, negativní sebepojetí, úzkost, deprese apod.
- snížená schopnost seberegulace (regulace emocí a chování)
- specifické poruchy učení a chování
- zdravotní stav nebo zdravotní znevýhodnění
- odlišný mateřský jazyk
- trauma
- vysoká absence ve výuce aj.

2) v rodině

- nedostatečná podpora ve vzdělávání
- celkově nepodnětné rodinné prostředí
- narušené vztahy v rodině
- odlišné přístupy k výchově
- výskyt rizikových jevů (násilí, alkoholismus aj.)
- zákonní zástupci jsou cizinci, nízká znalost českého jazyka
- ústavní výchova aj.

3) nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole

- nedostatečná aktivizace žáka ve vyučování, nedostatečná motivace
- nepřiměřené stanovení vzdělávacích cílů
- nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce
- špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky
- konflikty ve spolupráci školy s rodinou a další

Doprovodné projevy školní neúspěšnosti u žáků

Např.:

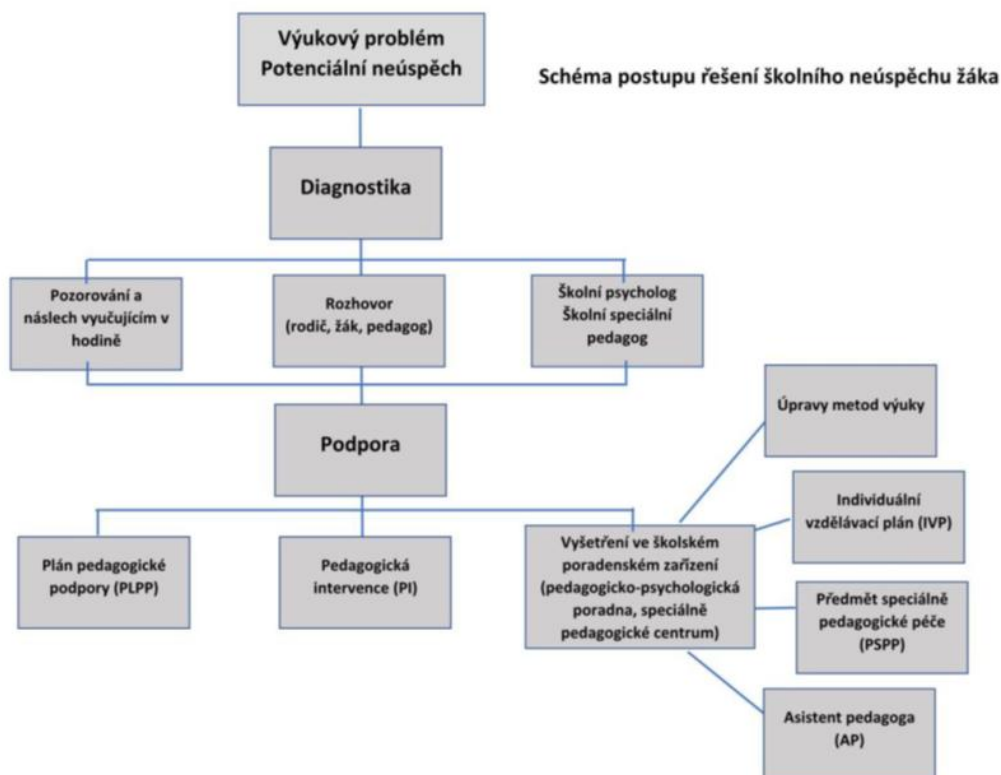
- neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie
- náročné a rizikové chování – agrese, odmítání činnosti, záškoláctví, útěky ze školy nebo z domova
- ztráta motivace, odpojení, pocit méněcennosti, únik do fantazie, regrese

Prevence školní neúspěšnosti ze strany pedagogů

- znají žákovy vzdělávací potřeby a možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu
- mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka a jeho socioemočním rozvoji
- spolupracují s třídním učitelem a pracovníky školního poradenského pracoviště
- znají příčiny obtíží v dosahování vzdělávacích cílů a nedostatků při plnění školních povinností
- znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav
- stanovují žákům srozumitelná pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu
- efektivně podporují žáka a motivují jej ke školní práci
- nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultační hodiny, které jsou zveřejněné na webových stránkách školy a další

Řešení

Řešení konkrétních případů školní neúspěšnosti žáků vychází z podmínek školy, zejména personálních (přítomnost školního speciálního pedagoga, příp. školního psychologa) a z důvodů školní neúspěšnosti žáka. Zásadní je úzká spolupráce s rodiči (pečujícími osobami), pravidelné informování o výsledcích výchovně vzdělávacího procesu, pomoc s plněním žákovy domácí přípravy.

1) pedagogická diagnostika zaměřená na zjištění možných příčin žákovy neúspěšnosti

- analýza výsledků žákovy činnosti
- pozorování žáka
- rozhovor s žákem, jeho učiteli a zákonnými zástupci
- orientační diagnostika dílčích funkcí a dovedností
- identifikace ohrožení žáka špatným zacházením
- Identifikace sociálního znevýhodnění a další

2) zvýšená spolupráce s rodiči

Podle zájmu je možné využít konzultaci rodičů, žáka a vyučujícího zaměřenou na diagnostiku školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů a potřeb žáka spojených s učením).

3) nastavení podpory žáka

Vhodné je stanovit si pravidla, jak bude vypadat konkrétní podpora žáků dle jednotlivých příčin jejich selhávání. Je vhodné využívat podpůrná opatření 1. stupně. Možné způsoby podpory žáků jsou:

- Posilování motivace a zvyšování sebedůvěry žáků – přiměřené nároky, zdůrazňování jeho pozitivních stránek a úspěchů, podpora vlastní aktivity žáka, vyhýbání se porovnávání s ostatními žáky atd.

- vytvoření plánu pedagogické podpory se stanovením vhodných forem a metod výuky, způsobů hodnocení žáka včetně formativního, způsob zadávání úkolů, stanovení základního učiva, které si má žák osvojit, využívání názorných a kompenzačních pomůcek ve výuce
- podpora při zvládnutí zameškané látky – plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem
- pedagogická intervence
- zajištění doučování
- **Přímá podpora neúspěšného žáka ve výuce učitelem:** pozorování žáka při výuce, aktivizační metody, hodnocení přístupu žáka a jeho snahy, konzultace zjištěného stavu s ostatními vyučujícími a třídním učitelem, volba vhodných forem a metod práce – individualizace přístupu, stanovení základního obsahu učiva, užívání podpůrných aktivit a pomůcek, individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny, pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při zprostředkování nového učiva, příprava na novou látku

4) Spolupráce se školním poradenským pracovištěm

- podpora vztahu vyučujícího a žáka
- podpora vztahu žáka se spolužáky
- podpora vztahu vyučujícího s třídním učitelem a ostatními pedagogickými pracovníky
- komunikace s odbornými pracovišti (PPP, SPC atd.)
- metodická podpora při práci s žáky, náslechy v hodinách

Níže uvedené odkazy přinášejí příklady inspirativní praxe, které zpracovala ČŠI.

- Tematická zpráva *Společné znaky vzdělávání v úspěšných základních školách* <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Spolecne-znaky-vzdelavani-v-usp>
- Využívání evaluačních nástrojů včetně externích <https://www.kvalitniskola.cz/Nastroje-pro-vlastni-hodnoceni/Skolni-uspesnost> a <https://www.kvalitniskola.cz/Namety-a-inspirace/Mapa-aktivit-skoly>
- Tematická zpráva *Společná výuka běžných tříd a tříd speciálních* <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Spolecna-vyuka-beznych-trid-a-t>
- Tematická zpráva *Společné znaky vzdělávání v úspěšných středních školách s učebními obory* [https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Spolecne-znaky-vzdelavani-v-\(1\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Spolecne-znaky-vzdelavani-v-(1))
- Tematická zpráva *Hodnocení úspěšných strategií ZŠ vzdělávající znevýhodněné žáky* <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-Hodnoceni-uspesnych-strategii-ZS>

3.3.2 Odlišné kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky

Konkrétní podpůrná opatření ve vzdělávání žáků s odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami nabízí Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění. Opatření jsou rozdělena do následujících kategorií:

- 4.1 ORGANIZACE VÝUKY
- 4.2 MODIFIKACE VYUČOVACÍCH METOD A FOREM
- 4.3 INTERVENCE
- 4.4 POMŮCKY
- 4.5 ÚPRAVY OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ
- 4.6 HODNOCENÍ
- 4.7 PŘÍPRAVA NA VÝUKU
- 4.8 PODPORA SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ
- 4.9 PRÁCE S TŘÍDNÍM KOLEKTIVEM
- 4.10 ÚPRAVA PROSTŘEDÍ

Užitečné jsou zejména informace o aplikaci jednotlivých podpůrných opatření a také ilustrativní příklady dokreslující využívání opatření v praxi.

Další tipy na to, jak podporovat žáky s odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami, naleznete na webovém portále [Mají na to!](#) a také zde: [Sociální znevýhodnění | Zapojme všechny.cz](#).

3.3.3 Ohrožení a trauma

Základem podpory žáků, u kterých se v důsledku jednorázové negativní zkušenosti (např. autonehoda, svědectví násilí, bolestivý lékařský zákrok spojený s odloučením rodičů, povodeň apod.) nebo dlouhodobého vystavení traumatickému stresu (týrání, zneužívání, zanedbávání, svědectví domácího násilí apod.) rozvinulo trauma, je jejich včasná identifikace.

Vystavení traumatickému stresu způsobuje zcitlivění stresové reakce – jinými slovy i drobný stresor, např. neočekávaná změna zaběhlé rutiny, nová látka nebo přechod mezi činnostmi u žáka způsobí silnou stresovou reakci.

Projevy traumatu mají často podobu náročného chování. U žáků pozorujeme sníženou schopnost koncentrace pozornosti na řízenou činnost, zvýšenou ostražitost, častou podrážděnost, impulsivitu, neposednost, výbušnost nebo naopak stažení se do sebe a pasivitu.

Video představující důsledky traumatu je k dispozici zde: [Traumatizovaný mozek - Society for all](#).

E-learning zaměřený na seznámení se základy trauma respektujícího přístupu je k dispozici zde: [Jak podporovat traumatizované děti a mladé lidi - Society for all](#).

Ve vzdělávání traumatizovaným dětem velmi pomůže **zajištění předvídatelnosti** – pomoci mohou vizuální pomůcky představující jednotlivé části dne a činnosti v nich (vizualizace denního režimu), důležité jsou také příprava na změny nebo neobvyklé aktivity (předem informovat o tom, co a jak se bude dít) a přechodové rituály mezi jednotlivými činnostmi.

Traumatizovaným dětem je rovněž vhodné dávat **možnost řízené volby** (ze dvou až tří možností) všude tam, kde je to možné a účelné. Možnost kontroly nad situací stresovou reakci dítěte snižuje.

U traumatizovaných žáků také pozorujeme sníženou schopnost seberegulace (schopnost regulovat vlastní chování a emoce), kterou je proto důležité s dětmi procvičovat. Pro rozvoj seberegulace a dalších důležitých socioemočních dovedností lze dobře využít metodiky socioemočního učení.

Inspiraci k vytvoření místa ve třídě sloužícího v podpoře seberegulace a k efektivnímu využívání seberegulačních pomůcek naleznete zde: [Neklidné dítě ve škole? Máme řešení, které pomůže celé třídě - Society for all](#).

3.3.4 Odlišný mateřský jazyk

Komplexní metodickou podporu pro vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem v základní škole naleznete zde: [Téma - Inkluzivní škola](#). Doporučujeme se seznámit zejména s relevantním obsahem v sekci Materiály.

Další inspiraci do výuky žáků s OMJ naleznete zde: [Odlišný mateřský jazyk | Zapojevsechny.cz](#).

Pro vyhledání kontaktů na odborníky zaměřené na vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem ve vašem regionu doporučujeme použít Mapu krajské podpory OMJ dostupnou zde: [Odlišný mateřský jazyk | Zapojevsechny.cz](#).

Informace pro rodiče žáků o vzdělávacím systému ČR s praktickými informacemi k různým aspektům vzdělávání v ZŠ nabízí v různých jazykových mutacích webový portál [Home CZ - Do školy společně](#).

3.3.5 Mírná porucha vývoje intelektu

Konkrétní podpůrná opatření ve vzdělávání žáků s mírnou poruchou vývoje intelektu (lehkým mentálním postižením) nabízí Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění. Opatření jsou rozdělena do následujících kategorií:

- 4.1 ORGANIZACE VÝUKY
- 4.2 MODIFIKACE VYUČOVACÍCH METOD A FOREM
- 4.3 INTERVENCE
- 4.4 POMŮCKY
- 4.5 ÚPRAVY OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ
- 4.6 HODNOCENÍ
- 4.7 PŘÍPRAVA NA VÝUKU
- 4.9 PRÁCE S TŘÍDNÍM KOLEKTIVEM
- 4.10 ÚPRAVA PROSTŘEDÍ

Užitečné jsou zejména informace o aplikaci jednotlivých podpůrných opatření a také ilustrativní příklady dokreslující využívání opatření v praxi.

Další tipy a doporučení pro vzdělávání žáků s mírnou poruchou vývoje intelektu (lehkým mentálním postižením) naleznete zde: [Podpora žáků s lehkým mentálním postižením | Zapojevsechny.cz](#).

4 Spolupráce se ŠPZ a dalšími aktéry podpory dětí a rodin

4.1 Spolupráce se ŠPZ

Pokud pedagog při pedagogické diagnostice rozpozná u žáka speciální vzdělávací potřeby, nastaví a začne aplikovat podpůrná opatření prvního stupně. S podpůrnými opatřeními a cíli, kterých má být

jejich aplikací dosaženo, seznámí všechny vyučující žáka. V případě, že po třech měsících vyhodnotí jejich efektivitu jako nedostačující, doporučí zákonnému zástupci, aby dítě/žák objednal k vyšetření ve školském poradenském zařízení (ŠPZ). Žáka objednává zákonný zástupce. Škola poskytne ŠPZ školní dotazník/formulář sdělení školy, ve kterém popíše obtíže žáka, definuje zakázku a popíše dosud realizovanou podporu. Popíše, co se osvědčilo, případně neosvědčilo. Vyšetření/poradenská služba probíhá v ŠPZ a/nebo ve škole, záleží na typu poradenského zařízení, závažnosti obtíží dítěte, žáka, případně možnostech zákonných zástupců. Po vyšetření žáka pracovník ŠPZ konzultuje osobně nebo telefonicky závěry vyšetření a doporučenou podporu. Jsou-li u žáka na základě vyšetření zjištěny speciální vzdělávací potřeby, je mu vystaveno *Doporučení pro vzdělávání žáka* s konkrétním popisem jednotlivých podpůrných opatření, která mají být žákovi poskytována, a to v 1. nebo vyšším stupni podpory. V případě, že jsou poskytována podpůrná opatření personálního charakteru a/nebo je doporučeno vypracovat individuální vzdělávací plán, jsou podpůrná opatření vyhodnocována každoročně. Na vyhodnocení se spolupodílí škola, zákonný zástupce a ŠPZ, které případně na základě získaných informací *Doporučení pro vzdělávání* upraví. V době kontrolního vyšetření žáka v ŠPZ opět pedagog ve spolupráci se zákonnými zástupci vyhodnotí účinnost PO a písemně sdělí informace ŠPZ. V ideálním případě je ve škole v rámci školního poradenského pracoviště přítomen školní speciální pedagog a/nebo školní psycholog/koordinátor inkluze, který se na výše uvedených aktivitách podílí.

Klientem ŠPZ je dítě, žák nebo student, který k naplnění svých vzdělávacích potřeb vyžaduje poskytnutí podpůrných opatření 2. až 5. stupně. Může se jednat o žáky s již stanovenou lékařskou diagnózou, nebo o žáky, u kterých diagnostika teprve probíhá, ale byla u nich zjištěna potřeba podpůrných opatření. Může jít také o žáky, jejichž životní podmínky či kulturní prostředí, ve kterém žijí, neposkytují dítěti dostatečné stimuly pro jeho rozvoj nebo se jedná o žáky s odlišným mateřským jazykem.

Spolupráce školy a ŠPZ je klíčová v případě, že poskytovaná podpora ve škole nestačí a žák vyžaduje vyšší míru podpory pro svůj rozvoj a možnosti vzdělávání.

- BASLEROVÁ, Pavlína; MICHALÍK Jan a FELCMANOVÁ Lenka. *Katalog podpůrných opatření: obecná část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání. 2.*, přepracované a rozšířené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. ISBN 978-80-244-5717-8.
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů
- KUCHARSKÁ, Anna. *Školní speciální pedagog*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0497-8.
- NAJMONOVÁ, Marie; LIETAVCOVÁ, Martina a VÍTEČKOVÁ, Miluše. *Spolupráce mateřské školy se školským poradenským zařízením*. V Praze: Pasparta, 2023. ISBN 978-80-88429-75-3.
- [Spolupráce základní školy s externími partnery](#)

4.2 Spolupráce s aktéry ochrany dětí

Osvědčuje se, pokud jsou mateřské, základní i střední školy propojené s dalšími aktéry ochrany a podpory dětí a mládeže. Jedná se zejména o místní sociální a zdravotní služby, orgán sociálně-právní ochrany dětí, policii a neziskové organizace podporující ohrožené děti a jejich rodiny. Udržování

aktuálních kontaktů a pravidelné setkávání aktérů ochrany dětí v území velmi napomáhá účinnému řešení nepříznivé situace konkrétních dětí. V některých obcích působí koordinátoři mezioborové spolupráce v ochraně ohrožených dětí, kteří taková setkání organizují.

Roli jednotlivých aktérů ochrany dětí a možnosti jejich spolupráce popisuje Metodika koordinované mezioborové spolupráce, která je k dispozici zde: [Karta KID pro školy - Society for all](#).

Přehled sítě služeb pro ohrožené děti umožňující filtrování dle typu služeb v regionech ČR nabízí např. Interaktivní mapa [Ohrožené dítě](#).

V základních a středních školách je udržování kontaktů s dalšími aktéry ochrany a podpory dětí činností, kterou má zajišťovat školní poradenské pracoviště.